

”Tiggaren blev min lärare”

Erik Varden mötte Kristus i en främlings kläder och vigde sitt liv åt Gud.

AV ERIK VARDEN

KANSKE TALAR VI FÖR lättvindigt om ”livsomvälvande” händelser – att verkligen förändra sitt liv är nog svårare än vi vill erkänna. Det krävs en kraftfull katalysator. Med detta sagt minns jag ändå en särskild händelse som påverkade mig på djupet. Den väckte mig när jag verkligen behövde bli väckt.

Det var en kväll i december 2001. Jag bodde i Paris och forskade vid ett prestigefyllt institut. En trygg anställning väntade på mig i England när projektet var färdigt. Jag hade det bra. Jag hade ett arbete som engagerade mig och var fri att styra det så som jag ville. Jag befann mig i en stad jag älskade och var omgiven av vänliga och intressanta människor. Ändå höll jag på att ätas upp av en inre tomhet. Utan att kunna sätta ord på vad som var fel kände jag att det

liv jag levde inte var det rätta för mig. Resultatet blev att jag ständigt gick runt med en obehaglig känsla av att jag spelade, att jag var en bluff, eftersom jag bara lät livet rulla på som vanligt.

Den där decemberkvällen hade jag ätit middag med två vänner. Vi hade varit på bio, tror jag, och sedan varit ute och ätit. Runt midnatt promenerade vi lugnt hemåt längs en boulevard, tillräckligt berusade för att inte lida av vinterkylan. Det var snö i luften. Jag minns inte vad vi talade om, men vi var glada och obekymrade. Jag kände mig nöjd när jag kom hem.

Jag hade fått hyra ett rum genom dominikanerna i bebådelseklostret på Rue du Faubourg Saint-Honoré. Gatan har många kopplingar till Proust och är en av Paris mest välbärgade, bara fem minuter från Triumfbågen. Brödernas närmaste granne var – och är fortfarande – en champagnetillverkare. På andra

BILD: ANNIE AXÉLL

sidan gatan låg en restaurang med frostade glasfönster där glamorösa politiker brukade äta. Jag fumlade sömnigt med nycklarna när jag insåg att det fanns ett hinder framför porten.

En hemlös man låg i en sovsäck rakt över tröskeln. En våg av panik slog över mig, följt av någon sorts ilska. Vad skulle jag ta mig till? Jag skäms för att erkänna att jag var tvungen att gå en sväng runt kvarteret för att kunna besvara frågan. Jag ville bara vara ifred. Varför skulle den här sjuskiga tiggaren komma och tränga sig på i min bekväma och (enligt mig själv) ganska framstående tillvaro? Varför kunde han inte ha dunsat ner framför någon annans ytterdörr? Så löd rösten i mitt huvud.

En annan, lugnande röst bröt in. Den påminde mig om att jag trots allt utgav mig för att vara kristen, och att det jag haft för avsikt var att gå in på mitt rum, borsta tänderna och sedan knäfalla vid sängen för att be. Skulle jag kunna göra det efter att först ha klivit rakt över en fattig människas kropp? Jag beslöt mig för att det var omöjligt, om så bara av pragmatiska skäl: jag skulle aldrig kunna somna. Så jag samlade mig och gick tillbaka till porten. Jag bad en kort bön. Jag la handen på mannens axel och väckte honom.

Han blev inte glad. Han hade lyckats fly undan kylan in i sömnens famn, och förbannade mig för att jag väckt honom igen. Det tog en stund innan han kvicknade till. Vi inledde ett trevande samtal. Jag sa att jag gärna skulle hjälpa honom att hitta någonstans att sova i natt. Han tittade upp, men sa ingenting. Jag sa att jag inte hade så mycket kontanter, vilket var sant, men att jag kunde hämta mer om mina

100 francs inte skulle räcka. Han såg mig i ögonen och sa: "Det är mer än nog." "Vet ni var ni ska gå?", frågade jag. Han sa: "Ja."

Han började krypa ut ur sovsäcken. När han drog ner dragkedjan såg jag att han hade lite mat där inne. Jag minns ett öppnat paket smörgåsskinka, en konservburk med oklart innehåll. Jag såg att sovsäcken var våt av urin. Mannen, som måste ha varit i min egen ålder, runt 25, var ostadig på fötterna. Jag visste inte om han skulle kunna gå ordentligt, så jag frågade om jag fick göra honom sällskap. "Kan du väl", sa han slappt.

När vi började gå förändrades samtalstonen. Jag hade först tilltalat honom med det formella pronomen *vous*. Han hade svarat bryskt med *tu*. Nu bytte han till artighetsformen. Han berättade osentimentalt men något reserverat om sig själv. Han sa att han hade varit hemlös i årtal. I dunkla ordalag nämnde han att det hade varit svårt hemma. Sedan började han berätta om sina vänner. Han visade sig allt mer värtalig. "Visste ni att ett dussin människor frös ihjäl här på gatan förra året, i Paris?" Jag visste inte det.

UNDER SAMTALET gick vi genom en stadsdel jag trott mig känna väl till. Men nu såg jag den som för första gången, som genom avförtrollade glasögon. Jag la märke till detaljer jag förut aldrig sett. Min nye vän pekade på en kartonghög i en gränd och sa: "Där har vi Monique". Längre fram nickade han mot en mörk skugga bakom en soptunna

”Det var som om mitt hjärta tidigare varit becksvalt och nu upplysts av en så djup glädje att det gjorde ont.”

och sa: ”Och där ligger Jean och sover”. Jag insåg att jag bodde i ett mycket mer tätbefolkat område än jag trott, fullt av människor som annars var helt osynliga. Min nye vän gav mig deras namn. I hans ansikte fick jag en skymt av deras ansikten. Med eftertryck utropade han: ”Voilà, Monsieur, voilà la misère!” Jag ville gråta. Jag bad att få veta vad han själv hette.. Han såg på mig och sa: ”Manu – ja, alltså Emmanuel”.

Vi fortsatte framåt och Manu började gå i raskare

och mer regelbunden takt. Jag började undra om jag skulle hitta hem igen och frågade: ”Vart är vi på väg?” Han pekade på en starkt upplyst gata och sa: ”En vän till mig går på gatan därborta. Jag kan säkert sova hos henne.” Jag sa att jag måste vända hemåt igen. Vi stannade till för att ta avsked. Vi såg på varandra. Ögonblicket kändes märkligt högtidligt. Manu tog mig graciöst i hand. Han sa: ”Monsieur, je vous respecte.” Så tillade han: ”Och jag hoppas att ni och jag en dag kan sitta ner och ta ett glas tillsammans.” Kom ihåg att det var i advent. När jag såg Emmanuel gå iväg för att söka rätt på sin Magdalena var det omöjligt att inte höra ett evighetseko i de där orden.

Det var som om mitt hjärta tidigare varit becksvalt och nu upplysts av en så djup glädje att det gjorde ont. Jag gick hemåt helt översvämmad av ljus. Men gick jag verkligen? Det var som om jag dansade, jag kände mig så lätt som om jag varit med i Woody Allens lika absurda som ljuvliga Parisdröm *Alla säger I Love You*. Jag visste att den kvällen hade uppenbart något för mig. För att tala med Lukasevangeliets ord hade jag ”sett” ett ”ord”. Emmanuel, vars namn betyder Gud-med-oss, hade blivit en ängel för mig, alltså en budbärare. Han hade öppnat mina ögon för den nödställda och skräckslagna mänsklighet som samtidigt var i stånd att på ett ögonblick resa sig till en enorm värdighet. Genom hans handslag hade jag fått ett ädelt uppdrag. Å, om jag kunde vara värdig det! Jag tänkte på den urgamla keltiska versen: *Oft, oft, oft goes the Christ in the stranger's guise*. Ofta kommer Kristus i en främlings kläder.

Där och då kände jag att jag fått i uppgift att stå

”Vandrar han fortfarande på Paris gator, eller sitter han till bords i Faderns hus nu?”

till svars för den misär och den storhet jag hade fått se. Det stod klart för mig att min reaktion på detta måste innebära att i någon form viga mitt liv, hur ringa det än var, åt att be för den värld som är förenad med Kristus i hans offer, genom vilket tyngden i vårt tillstånd lyfts upp och blir återlöst och krönt med ära. Jag visste att min uppgift måste vara att genom bönen andas in hopp. Ingenting tycktes mig mer angeläget i den stunden. Fortfarande finns det ingenting som känns mer angeläget. Så jag tänker

med tacksamhet på Manu. Jag räknar honom till de största lärare jag har känt. Jag ber för honom och undrar: Vandrar han fortfarande på Paris gator, eller sitter han till bords i Faderns hus nu? Oavsett vilket litat jag på att vi en dag ska ta det där glaset ihop, han och jag.

Inom ramen för kyrkans mysterium vågar vi tro att ett kristet liv som offras i tro kan bringa läkedom till världens fattigas sår – för det är *vi* som betrotts med uppgiften att nära och bära, i Kristus, dem som lider. Det monastiska livet kan aldrig ersätta praktisk nödhjälp, men utan denna personliga, innerliga, rentav mystiska dimension kan inte smörgåsar och soppa åstadkomma någon djupare förändring. Denna insikt ställer oss alla inför en utmaning. ”Min nästa är mitt liv”, sa en av 1900-talets stora monastiska personligheter. Hans ord påminner oss om att det inkarnerade Ordet satte igång en radikal omtolkning av våra relationer som långsamt kommer att förvandla också vår förståelse av vårt eget väsen.

Översättning: Alva Dahl

ERIK VARDEN är född i Norge men bor sedan åtskilliga år i England, där han i dag är abbot för trappistklostret Mount Saint Bernard Abbey. Hösten 2018 utkom han med boken *The Shattering of Loneliness* (Bloomsbury). Ett längre samtal med Erik Varden följer i nästa nummer av *Pilgrim*. Artikeln har tidigare varit införd i *The Tablet* och publiceras här med tillstånd.